…wieczno-
ści dusz ludzkich paste-
rzom pogotowie.

WYPRAWA
w Drogę
WIECZNOSCI
DVSZ LVDZKICH
PASTERZOM
pogotowiu.

Anonymi

z Dozwoleniem Stárßych

Roku 1691.

w WARSZAWIE
w Drukárni Colleg:
Scholarum Piarrum.

Ad Usum P. Fr. Michaeli a S[anc]to Matthæo Conceditur

Częſto chorzy, chcąc generalną ſpowiedź czynić, proſzą Spowiednika áby ich pytał, y przypominał im grzechy: co ieſt rzecz trudná ná pamięć; więc nie zawodząc duſze y twoiey y chorego, lepiey tę Kſiążkę mieć w garśći, pytaiąc y przypomináiąc, iáko czas pozwoli, y ſłabość chorego.

Niech ſię nie zdaie długie to examen z chorym, gdyſz według dyſpozyciey chorego, z iednym kroczey a z drugim dłużey, y więcey niż ſię tu znayduie; zábawić potrzebá, dlá czego odſyłam do innych Autorow z właſzcza gdy będźieſz wiedział, ſtan, zabawy, y kondycyą chorego; w tym przeſtrzegam, áby iáko naydoſkonálſzą miał wybieraiący wyprawę: bo wiele wezwanych, á mało wybranych: nie dla czegobym ia rozumiał, tylko dla niedoſtateczney, y niedoſkonałey Spowiedzi. A co ieſt ſtraſzná! Będźie duſza twoia, za duſzę iego.

Imprimatur.
NICOLAVS POPŁAWSKI
Epiſcopus Livoniæ Decanus & Offic: Varſav.
mm. pp.

COMMVNIO INFIRMORVM.

Sacerdos, Sacramentum ante pectus elevatum gestans, dicat Psalmum Miserere mei DEUS. *& alia Cantica.*

Ingrediens verò locum vbi iacet infirmus, dicat: Pax huic Domui.

℟. Et omnibus habitantibus in ea.

Tunc depositum Sacramentum supra mensam, supposito Corporali genu flexus, adorat, & mox acceptâ aquâ benedictâ aspergit infirmum, & cubiculum: dicens Antiph: Asperges me Domine. Miserere mei DEUS. Gloria Patri. Asperges me Domine.

Postea.

℣. Adiutorium nostrum in Nomine Domini.

℟. Qui fecit Cælum & terram.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiſcum.
℞. Et cum ſpiritu tuo.

O R E M U S.

EXaudi nos Domine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, & mittere digneris, Sanctum Angelum tuum de cælis, qui cuſtodiat, foveat, protegat, viſitet atq; defendat, omnes habitantes in hoc habitaculo; Per Chriſtum Dominum. Amen:

His dictis accedat ad infirmum; Et quoniam ſæpe accidit mala diſpoſitio infirmorum per defectum examinis conſcientiæ, non tantum in rudibus, ſed etiam in Cultioribus Perſonis; Confeſſarius tale adhibebit examen generalis Confeſſionis, quæ maximè eſt moribundo neceſſaria.

A naprzod przećiwko Dźieśięćiorgu Przykazánia Bożego.

Prze-

Przećiwko Pierwſzemu.

Wierz w Bogá Iednego,

JEsli nie myślał Wiáry S. Kátholickiey odſtąpić, á do ktoreykolwiek inney wiáry przyſtáć, Iák wiele rázy te myśli bywáły: y ieźli zezwalał ná te myśli?

Ieśli nie miał wątpliwośći o ktorym ártykule wiáry S. Kátholickiey wiele rázy.

Ieśli nie wierzył wyráźnemu Piſmu świętemu.

Ieśli Xięgi Hæretyckie álbo inne zákazáne czytał, Ieśli ie chwalił.

Ieśli chwalił wiárę Luterską, Zydowską, &c.

Ieśli Wiáry nie odſtąpił kiedy? iák długo ápoſtátowáł?

Ieśli ſię diabłu kiedy nie oddał.

Ieśli mimo Bogá, nie ućiekał ſię w przećiwnych rzeczách do gusłow, zábobonow, Czárow?

Ieśli tego drugich nie uczył?

Ieśli w grzechách leżąc niemiał wątpliwośći o miłośierdźiu Bożym;

Albo z præſumpcyey ták mowiąc; dobry Pan Bog, odpuśći: dopuſczał śię grzechow:

Ieśli w gusłá nie wierzył, iáko to w drogę iádąc podkáć człowieká, pſá, ptaká, pośćić do S. Iędrzeiá, do S. Kátharzyny chcąc śię dowiedźieć przyszłych rzeczy.

Ieśli wytwornie nie wybádywał śię, zkąd ktory Artykuł Wiáry, dla czego poſtánowiony?

Ieśli śię w gadki, w dyſputę, nie będąc uczony, nie wdawał, o Bogu, o wierze S. z Zydámi, Lutrámi, y innemi odſzczepieńcámi.

Ieśli przećiwko Bogu nie ſzemrał w chorobie, w przygodźie, w dyſpozycyey powietrza?

Ieśli większą nádźieię pokładał, w bogáctwách, w náuce, w siłách,

w handlách, w zacnośći, ániżeli w Panu Bogu?

Ieżeli nie bluźnił mowiąc, źle Bog ná świećie rzeczy rozrządza; álbo nie máſz Bogá.

Ieźli przy Zydách, Lutrách, &c. wſtydał ſię iákowego nabożeńſtwá odpráwowáć.

Iesli Bogu służył dla doczeſnych rzeczy, dobrego mienia? y ieżeli wolałby Niebo y żywot wieczny vtráćić, ániżeli rzecz ktorą doczeſną?

Iesli dla niedbálſtwá, nie umie paćierzá, y innych poſpolitych taiemnic Wiáry S.

Iesli Ceremoniom Kośćielnym, Proceſſyom, Kazániom, Kátechiſmom, Bráctwom przyganiał, z onych ſię náśmiewał, y ktorekolwiek nabożeńſtwo w Kośćiele S. gánił, do śmiechow ie y żártow obracáiąc.

Albo słyſząc drugich że to gánią, náśmiewáią ſię nie ſtrofował.

Iesli modlitewek zábobonnych nic umie, y ieśli ie mawiał, y innych náuczał.

Ieśli ſię dla tego modlił, Mſzy S. słuchał, iáłmuznę dał, &c. żeby czego złego doſtąpił; to ieſt, żeby co komu ukradł, kogo zábił, grżech nie czyſty popełnił: zyskiem nieſpráwiedliwym kogo zdárł, oſzukał.

Ieżli przećiwko Naświętſzey Pánnie Maryey, przećiwko Swiętym Bożym, przećiwko Reliquiom świętym, nie bluźnił, nie dowierzáiąc czemu, álbo honor ſzczypiąc.

Ieśli Heretykow, Zydow, y innych niewiernych, ná urzędy ſtanowił; onym rożne zyski árenduiąc, á nie Chrześćiánom?

Ieśli Bogá nie kuśił, pokazániem cudu iákiego w iákiey wątpliwey rzeczy.

Ieśli

Ieśli śię Czárnoxięskiemi náukámi nie báwił, one przed ludźmi wyprawował, Inkluzá przy sobie nośił. Násłáńcá ieśli ná kogo nie násyłał. Y wiele rázy tym záſzkodźił komu? y ná czym?

Ieśli nie záżywał rzeczy świętych ná czary álbo gusła.

Ieśli czego nie czynił z wątpliwośćią sumnienia, powątpiewáiąc, ieśli to grzech álbo nie?

Ieśli czárow, przez drugie czáry nie psował:

Ieśli nie przyznawał czći Boskiey Anyołom y innym świętym: mowiąc, iednosz to Pan Bog, co y Anyoł, co y ktory Swięty.

Ieśli pozwalał budowáć, szkoły Zydowskie, zbory Kácerskie, Schyzmatyckie cerkwie.

Ieśli bywał ná Kazániách, ná pogrzebách Luterskich, Schysmátyckich. &c.

Ieśli przećiwko Kośćiołowi S. y dochodom álbo offiárom Boskim, práwá iákowego ſzkodliwego nie poſtánowił.

Ieśli Bogu zá rożne Dobrodźieyſtwá iego dźiękował.

Ieśli odpuſty, Iubileuſze lekce ważył, y pod czás onych ſię ſpowiádał z niedbálſtwá.

Przećiwko Wtoremu.

Nie bierz nádaremno Imienia iego.

JEśli czynił iákie sluby Bogu iákim ſpoſobem? rozmyślnie, czyli z lekkiey vwagi? co zá sluby iákim końcem?

Ieśli vczynionych Bogu ślubow nie łamał? zá iáki miał grzech, w ktorym Bráctwie będąc nie odprawić powinnego nabożeńſtwá? Gdyż wſzelkie Bráctwá pod grzechem śmiertelnym nie obliguią.

Ieśli

Ieśli rzecz tę ziśćił, ktorą Bogu ślubámi obiecał.

Ieśli nie żáłował tego, co Bogu ślubámi obiecał, álbo że śię sam slubem obowiązał.

Ieśli miał zwyczay częsty przyśięgáć śię zá káżdym słowem.

Ieśli przyśięgał práwnie á niespráwiedliwie wiele rázy? z iákową szkodą bliźniego?

Ieśli nie przyśięgał z przeklęctwy, mowiąc, boday mię to potkáło, boday mię porwáli &c. iák wiele rázy tego było przez Rok, przez Mieśiąc, przez tydźień.

Ieśli pod przyśięgą nie obiecywał komu czego, á nie ziśćił, wiele rázy?

Ieśli pod przyśięgą nie obiecywał kogo zábić, álbo co złego komu wyrządźić?

Ieśli nie przyśięgał przez rány Chrystusowe, przez krew Chrystuso-

wę, przez Sákrámentá Swięte? wiele rázy?

Ieśli námawiáł kogo krzywoprzyśiądz u ſądu, świádká, y wielu świádkow?

Ieśli tych słow dali Bog, Bog mi świádek, ná wiárę, ná cnotę moię, záżywał w kłąmſtwie wiele rázy?

Ieśli Imię Boże, álbo Imię nayſłodſze IEZVS, álbo Imię Nayświętſzey Pánny MARYEY nie uczćiwie wſpominał.

Ieśli przyśięgáiąc ná urząd iáki: nie dość czynił powinnośći ſwey w Vrzędźie.

Ieśli nowy ſpoſob przyśięgi wymyślał, ná Ruſznicy, ná pułhaku álbo zabobonnie ieść ſer wpiątek &c.

Czemu nie wypełnia ślubow y przyśięgi o rzecz iáką dobrą?

Ieśli grzechow śmiertelnych ná Spowiedźi vmyślnie nie zatáił.

Ieśli

Ieśli kogo do przyśięgi nie słuszney przywiodł., álbo przymuśił!

Przećiwko Trzećiemu.

Pámietay, ábyś dźień Swiety świećił.

JEśli robotę ręczną ćieszką we dni S. robił, ziákowey przyczyny?

Ieśli rozkázował częladźi Poddánym we dni święte robić, y onych przymuszał.

Ieśli w święto przeszkadzał poddánym do Kośćiołá, kázáć im ná ten czás ná gromádę.

Ieśli nie strofował nie karał poddánych oto, gdy w święto robili.

Ieśli w święto stánowił Iármárki, hándle, tárgi; y onemi się báwił.

Ieśli ná tańcách, pijátykách, kosterstwách igrzyskách, y rospuśćie, nie w Kośćiele dni S. trawił.

Ieśli się we dni święte myślistwem báwił.

Ieśli

Ieśli poddánym Ruśi w Ruskie świętá robić, ſobie rozkazał?

Nie godźi ſię bowiem Ruśi w ich świętá do roboty niewolić. Ale w Láckie świętá Ruś robić Láchom może bez grzechu; tákowe ieſt zdánie Theologow.

Ieśli w święto Mſzy S. nie słuchał zupełney.

Ieśli przez cáłą Mſzą, álbo przez znáczną część Mſzy S. báwił ſię gadkámi: y innym przeszkadzał?

Ieśli ſię ktorego Roku nieſpowiádał?

Ieśli poſtow nie záchowáł. Iedząc zákazáne potráwy z iákiey okázyey?

Iák wiele ſię rázy upijał, do utracenia rozumu, do niezdrowia?

Iak wiele razy był drugim okázyą do upićia, á zátym do niezdrowia, do choroby.

Ieśli w grzechu iákim śmiertelnym

nym długo leżał! iák wiele ſię rázy w nim Spowiádał, Kommunikował? świętokrádzkie to Spowiedźi.

Ieśli w iákiey klątwie nie był? iák długo w niey leżał?

Ieśli z wyklętemi od Kośćiołá Bożego nie przeſtawał?

Ieśli obrázy Swiętych, Reliquie, inne święte rzeczy nieuczćiwośćią iáką zelżył.

Ieśli Paćierze, Godźiny, niezwyczáynego czàsu odpráwował; álbo ich nie odpráwował cále: zá ktore nie powinien był bráć penſyey, ále ią ná iáłmużny obracáć.

Przećiwko Czwartemu.

Czći Oycá twoiego y Mátkę twoie chceſzli długo żyć ná świećie.

JEśli Oycu, Mátce poſzánowánie wyrządzał? onych słuchał co do dobre-

dobrego: wyżywieniem y potrzeby wstárośći obmyslał. niełáiał im, nieprzeklinał, nieżyczył im choroby álbo śmierći wnętrznie lub powierzchownie; znich śię nie náśmiewał; nie uderzył, nie potrąćił strzeż Boże.

Toż wszytko rozumieć o poddánych przećiwko zwierzchonśći, o vczniách przećiwko Mistrzom, Náuczyćielom, o czeládźi, przećiwko Pánom, Gospodarzom &c.

Ieśli obmawiał Rodźice, Przełożone ták Duchowne iáko y świeckie, Biskupy, Kápłány, Spowiedniká, Káznodźieię, Vrząd, Mistrze, &c. iák wiele rázy?

Iesli Rodźicom y wszelkiey zwierzchnośći, przykrość czynił, y onym okázyą do gniewu dawał,

Ieśli niedosyć czynił testámentowi Rodźicow, nie dáiąc legácyi pobożnych, náznáczonych nie płácąc dłużnikom, czeládźi.

Iesli

Ieśli Duchownego kiedy nie zelżył, álbo nie uderzył.

Ieśli przećiwko dekretom Kośćielnym, nie szemrał!

Ieśli z miłośći Rodźicow, álbo zwierzchnośći iákiey Páná Bogá nie obrażał.

Ieśli Rodźicy, Przełożeni stáráli się o to, áby ich dźiatki, Poddáni, vmieli Paćierz, Boże przykazánie, y inne táiemnice wiáry świętey.

Ieśli pod władzą będąc Rodźicow, niemáiąc nic w swey mocy, nie wźiął czego bez wiádomośći ich, ieśli nie wydał, y Dobr ich nie rozprószał.

Ieśli Kośćiołá Bożego nie zelżył, grzech iáki sprosny w nim pełniąc, Albo ną Cmentarzu, wádząc się, strzeláiąc, krew rozlewáiąc, Swięte rzeczy depcąc, obrázy lub Krucyfixe rániąc.

Ieśli kogo z Kośćiołá nie wywlokł álbo wywlec rozkazał.

Nie máiąc do Kośćiołá, y Dobr Duchownych práwá. Ieśli nie ućiążał Kośćiołá Poborámi, Podátkámi, Stácyámi, y innemi nowemi Exauctyámi?

Ieśli przeſtrzegáli Rodźice między Dźiatkámi ſwawoli, roſpuſty; oney nie pozwaláli, y owſzem ią gánili.

Przećiwko Piątemu.

Nie Zábiiay

JEśli kogo nie myślał zábić, álbo nie zábił, y iáką oſobę. Dla czego? lub rozkazał zabić.

Ieśli komu ná zábićie drugiego nie dał oręża, ſtrzelby: álbo ieśli nie rádźił zábić?

Ieśli kogo nie ránił, nie potłukł, że dla niego leżeć muśiał, nie okáleczył. Ieśli

Ieśli kogo przez czáry, do śmierći, álbo długiey choroby nie przyprowádźił? nie otruł, ábo otruć kazał.

Ieśli kogo hárdźie nápoiedynek niewyzywał, wiele rázy poiedynkował.

Ieśli Aptekarz, Cerulik, nie będąc biegły, bez porády Doktorá ważył ſię choremu dáć lekárſtwo, álbo iákim ſpoſobem leczyć.

Ieśli tenże, widząc chorego w niebeſpieczeńſtwie, nie upominał go do Spowiedźi S. I owſzem, by niechćiał, zwłaczał Spowiedniká do niego przyprowádźić.

Ieśli Doktor nie máiąc doskonáłey náuki, nie zrozumiawſzy choroby, ważył ſię dawáć præskrypcye choremu.

Ieśli nie potrąćił ćiężárney białeygłowy, álbo iákimkolwiek ſpoſobem ieśli nie był okázyą do poronienia płodu.

 Ieśli

Ieśli Sędźia nie świádomy práwá, wydał niesłuszny dekret ná ſtrácenie kogo.

Ieśli nie woiował niesłusznym ſposobem przećiwko komu, iák wielkie krwie rozlanie, Ludźi zgubá, szkody &c.

Ieśli żołnierz wźiąwszy zapłátę, niedbále bronił Oyczyzny, y dla iego niedbálſtwá álbo dlá zdrady, wiele ludźi poginęło.

Ieśli Stárszym w Woysku będąc, żołd Ludźi Woyskowych, ná pijátyki, ſobie ná Máiętnośći obracał, á żołnierze głodem pomorzył wiele ich pomierało.

Ieśli nie życzył śmierći ſobie álbo drugiemu?

Ieśli z zbytecznego obżárſtwá y opilſtwá nie wpadł w chorobę, nie utráćił zdrowia?

Ieśli nie karał nie káleczył kogo bez winy, ábo choć z winą bez miáry.

Ieśli

Iesli się ná kogo nie gniewał, Ieśli kogo w nienawiśći nie miał y iák wiele rázy?

Ieśli się mśćił sam nie czekáiąc spráwiedliwośći od stárszych álbo od vrzędu.

Iesli się nie wdawał sam upornie, y lekkomyślnie, w niebespieczeństwá iáwne, duszne álbo ćielesne?

Ieśli rosterkow nie rozsiewał: Iednego z drugim nie powádźił, przez coby przyszło do krwie rozlania.

Ieśli się nie ćieszył, z cudzey szkody, z okaleczenia, álbo z śmierći.

Ieśli kogo więźil, álbo dał więźić, męczyć niespráwiedliwie.

Ieśli był okázyą do fakcyi, buntow, tumultow?

Ieśli się przeprośić nie dał, y chował ránkor, gniew? wielekroć.

Ieśli powierzchownych przyiáźni znákow zániedbał z zgorszeniem innych?

Ieśli niekarał grzechu według vrzędu swego, ále dopuszczał grzeszyć, w domu, we wśi, w Mieśćie, w Páństwie.

Ieśli się nie stárał, o zgodę y przeproszenie z zágniewánym?

Przećiwko Szostemu, y IX. Dźieśiątemu Przykazániu.

Nie Cudzołoż.
Nie pożąday Zony bliźniego twoiego.

JEśli grzech nieczysty popełnił z cudzą żoną, álbo żonę maiąc, álbo żoná máiąc Mężá z iáką osobą? wiele rázy? od iák dawnego czásu?

Ieśli się zápátrował z pożądliwośćią ná Mátki, Pánny, Bogu poślubione.

Ieśli myśli miewał wszeteczne do iákich osob? w tych myślách, ieśli nie było ukochánie, zezwolenie ná grzech.

Ieśli

Ieśli liſtki wſzeteczne wierſze piſał, słowá pieśni ſromotne ſpiewał, obrázy znáki iákie plugáwe málował, przedawał?

Ieśli nierządnicę w domu chował, álbo dla ſiebie, álbo dla innych, pozwaláiąc im grzeſzyć?

Ieśli ſię ná nieuczćiwe rzeczy zápátrował, lub ná bydlętá, lubo ná ptáſtwo, ćieleśnie ſię zchodzące, z áffektem do ćieleſnośći. Y ieśli myśli ſwoich do beſtyi ćieleśnie nie obracał.

Ieśli ſię dotykał nierządnie, z pomázániem ćieleſnym, do iákich to oſob, y iak wiele rázy.

Ieśli miał zły zwyczay do ćieleſnego grzechu, z iákowemi go oſobámi pełnił ná iákich mieyſcách? wiele rázy, y iak dawnego czáſu.

Ieśli kogo grzeſzyć ćieleśnie nie uczył?

Ieśli kogo nie uczył wſzetecznych

 słow.

słow, wſzetecznych pieśni, wſzetecznych tańcow.

Ieśli ſię dla tego ſtroił, áby kogo do nieczyſtośći pobudził.

Ieśli we ſnách pomázánie ćieleſne miewał máiąc przedeſnámi myśli plugáwe, álbo żártuiąc z kobietámi przedeſnem wſzetecznie?

Ieśli ſię nie dotykał kogo drugiego, y nie był okázyą do upadku ćieleſnego.

Ieśli komu do grzechu nieczyſtego posługował, dáry nośił, poſelſtwá odpráwował?

Ieśli Xiąszki o nieczyſtośćiách, czytał ſam, y przed drugiemi zwłaſzczá niewinnemi, wiele ich mogł zgorſzyć.

Ieśli nie myśli w tym grzechu ćieleſności dáley leżeć.

Ieśli ſię nie mázał grzechámi ćieleſnemi, okrom ſtworzenia ludzkiego, z innymi ſtworzeniem?

Ieśli

Ieśli w Małżeństwie nie iest ziáką przeszkodą, Przyrodzoną, Boską ábo Kośćielną?

Przyrodzony tu nie wspomináć.

Boska zákazuie Małżeństwá w pierwszym pokoleniu.

Kośćielna zákázuie Małzeństwá Duchownym, y sluby czystośći máiącym; zákázuie z Hæretykámi álbo odszczepieńcámi w stan Małżeński wstępowáć. zákázuie slubow pokątnych, bez Plebaná, bez zapowiedźi, bez świátkow, zákázuie áż do czwartego Pokolenia.

Ieśli nie iest w Wielożeństwie, to iest máiąc żonę ieszcze żywą, inszey slubował.

Ieśli zbytek y nie uczćiwość w Małzeństwie czynił.

Ieśli bez słuszney przyczyny ieden drugiemu zbrania się powinnośći máłżeńskiey? a ztąd niebespieczeństwo o upadek ćielesny z insza osobą?

Ieśli w Małżeństwie, dla Modlitwy, dla nabożeństwá, osobliwie nayświętszey Kommuniey, folgi nie czynił, nie umartwił się.

Przećiwko Siodmemu, y Dżieśiątemu Przykazániu.

Nie Krádni.
Ani żadney rzeczy bliźniego pożąday.

JEśli co komu chćiał, álbo myślał ukráść?

Ieśli co komu ukradł, ná iákim mieyscu? ieśli rzecz pożytkuiącą.

Ieśli nie száfował skárbem Rzeczyp: álbo cudzemi skárbámi, sobie ie obracáiąc, skorzystáiąc iák wielka summá.

Ieśli nie wydżierał Ludźiom Chrześćiáńskim, Koronnym, ná Woynie lub spráwiedliwey, lub nie spráwiedliwey.

Ieśli

Ieśli nie ździerał Poddáństwá, podnosząc ná to Kontrákty, Arendy.

Iesli winy wielkiey nád práwo nie ździerał: y iákowe brał winy z Poddáństwá, czasem zá mały występek?

Ieśli się nie domyslił nád kontrákt pustoszyć Máiętności, pozwaláiąc sobie, co z krzywdą dziedzicá, y z umnieyszeniem Máiętności sámey

Iesli dochody Kościelne obracał ná pijátyki, ná szkápy, ná páchołki, ná bánkiety, y ná co gorszego?

Iesli Dziesięciny Kościołowi zátrzymał, álbo ie ukradł, wiele?

Ieśli świętokupstwo iákie nieznáydowáło się?

Ieśli się nie báwił Hándlámi, wagámi, miarámi, szynkámi niespráwiedliwemi, z krzywdą, y z szkodą bliźniego.

Ieśli myto czeládzi, robotnikom zápłátę zátrzymał.

Ieśli robotnik nie szczerze robił, z oszukániem tego co go náiął, á słuszną bierze zapłatę. Ie-

Ieśli rzemieślnik więcy nád robotę swoię wyćiągał.

Ieśli wyderkow Kośćielnych, y długow nie płáćił, wyćiągáiąc innych ná kosztу práwne:

Ieśli rzeczy cudzey ználeźioney żátáił, ma ią przy sobie, álbo ieśli zátáił dług iáki?

Ieśli nie udawał, nie odmieniał, złych pieniędzy álbo inszych rzeczy?

Ieśli się niebáwił grámi nieuczćiwemi, z oszukániem drugiego, o wielkie pieniądze, álbo o czudze?

Ieśli testámentow wiernie nie exequowáł?

Ieśli rzeczy iákie záſtáwione, álbo pożyczáne, niesłusznie przy sobie zátrzymał?

Ieśli spráwiedliwość umyślnie zwłaczał?

Ieśli Prokurator spráwy, niewiernie, y niepilnie doglądał?

Ieśli Sędźia korupcyey iákiey niewźiął

wźiął, y oną ſię nie uwiodł? przećiw ſpráwiedliwośći?

Ieśli zá nieſpráwiedliwym dekretem Sędźiego niewinny utráćił máiętność, ſummę iáką pienieżną?

Ieśli Sędźia nie máiąc doſtáteczney náuki co do práwá w Sądy ſię w dał, y vrząd ten przyiął, iák wiele ludźie niewinni przez iego dekretá ponieść mogli ſzkody?

Ieśli Sędźia niesłuſznie dárował karánie, ábo odmienił w pieniądze, co miał więźieniem álbo ná ćiele karáć, nád wolą zwłaſzczá przećiwney ſtrony?

Ieśli Sędźia ze złego áffektu z nienawiśći, z chćiwośći, z zysku, z boiáźni, álbo kwoli czyiey łáſce ſądźił? co zá utrátá przez to?

Ieśli nie bronił Wdow, śierot ubogich, dobrego im przydáiąc Pátroná.

Ieśli w dekretách, w zapiſách, ze

złośći

złośći, álbo nieumieiętnośći czego nie dołożył, przez co ſzkodę znáczną ſtroná miáłá?

Ieśli ſię urzędu dokupował?

Ieśli sługá znáczną iáką ſzkodę Pánu zrobił, y oney zátáił. Ná kogo inſzego zwálił, drugi przypłáćić muśiał?

Ieśli ná Regimenty, ná żołnierze brał z skárbu pieniądze, á niewyſtáwił żołnierzy tyle, ná ſwoie rozchody obracáiąc zapłátę.

Ieśli odrádźił komu do Zakonu, zwłaſzczá człowiekowi pożytecznemu, y potrzebnemu. Iáko to y Rodźicy dźiatki od Zakonu odwodząc.

Ieśli nie odrádźił komu, dáć iákowey puśćizny legácyey Kośćiołowi, Szpitalowi.

Iesli urzędow, y godnośći nieprzedawał: ktore idą zá cnotámi, y zásługámi.

Iesli podawał ná urzędy, lub Ducho-

chowne, lub Swieckie, osoby niesposobne, przez ktore dźiáłá śię Kośćiołowi y Rzeczyposp: szkodá.

Tożrozumiey o tych, ktorzy dáią Votá ná osobę niesposobną, y nie godną, mijáiąc osobę sposobnieyszą y godnieyszą. *Restitutio*.

Ieśli Mátká Syná z cudzołostwá poczętego żywiłá, y náń iákie nakłády czyniłá, bez wiádomośći mężá swoiego, lub Corkę.

Ieśli nie kupował rzeczy krádźionych. Albo dowiedźiawszy się że krádźione potym: Iáko ie miał długo przy sobie? co mu pożytkowáły? Jesli żona, bez wiadomosci męża, co znacznego z Dobr wydała, utracila?

Ieśli iáłmużny zmyślonym żebráctwem nie wyćiągał?

Ieśli nie wyćiągał czego ná Kośćioł, ná ozdobę domu Bożego &c. á to obroćił ná márnośći: Tożrozumiey *de piolegato*.

Ieśli przez niedbálstwo, y márnotra-

tra-

trawność iego, dźiáła śię ruiná w Dobrách, lub Duchownych lub świeckich Krolewskich? iemu do czásu, lub dożywotnie powierzonych.

Ieśli służąc Kupcowi, pomagał mu oszukiwáć w przedáży, álbo w iákim hándlu, álbo ieśli co sobie przytárgował, álbo niespełná oddawał Pánu.

Ieśli rzemieślnik fałszował wroboćie máteryą podleyszą zá lepszą dáiąc; álbo co zostáło nie oddał. Albo do Kupcá kędy podleysze máterye, zá prowádźił. Albo czeládźi mniey płaćił, dla tego żeby sobie z cudzey máteryey nágradzáli krádnąc?

Ieśli Kupiec pod iákim pretextem towáry swoie prowádząc cłá, mytá, nie płáćił?

Ieśli prowádźił zá gránice Konie, Strzelbę, Prochy, y inne oręże nieprzyiaćiołom Krzyżá S. przećiwko Chrześćiánom?

Ieśli

Ieśli przedawał drożey niż pospolita cená byłá?

Ieśli pieniędzy leżących ná lichwę pożyczał álbo zboża, Pola, &c. co brał od tego?

Ieśli się bàwił myślistwem szkodę ludźiom czyniąc, w zbożách w łąkách &c.

Ieśli nárzucał poddánym zboża zepsowáne, albo zpodwyższeniem nizli cená niesie?

Ieśli żołnierż stácye w Dobrách Duchownych, albo Szlácheckich, brał?

Ieśli żołd biorąc włoczył się krążąc, á wydźieráiąc?

Ieśli podwody brał, bez potrzeby, konie, woły morzył, zwłaszczá pod czás roboczy z omieszkániem ludźi.

Ieśli ná stánowiskách więcey wyćiągał niżeli słuszność każe?

Ieśli żołd biorąc, nie rychło do obozu przyiáchał, prędko wyiáchał, poczet ládáiáki stáwił. C Ie-

Ieśli się nie záciągał ná Woynę nie spráwiedliwą.

Przećiwko Piątemu.

Nie świadcz fałszu żadnego.

JEśli miał zwyczay do kłamstwá, y często kłamáł?

Ieśli obłudnie fałszywie kogo chwalił, ábo co o kim w táki sposob mowił.

Ieśli fałszywe u sądu zeznał świádectwo w iakowey to spráwie?

Ieśli stawał w spráwie widżąc ią nie spráwiedliwą, y oney bronił?

Iesli grzechy ná Spowiedźi słyszáne indźie obiáwił?

Ieśli rzeczy táiemne, zwierzone, sekretá zdrádliwie wydał?

Ieśli innych obmáwiáł, posądzáł, albo obmowiskow, posądzánia słuchał, chwalił?

Ieśli komu uwlokł sławy, dobrego imienia?

Ie-

Ieśli cudze grzechy obiawiał przed tym, co nie należáło, y kto u-kárác tego nie mogł.

Ieśli śię nie nátrząśał, urągał z cudzey cnoty, z cudzego nabożeństwá, &c. gánił to zawiśnie?

Ieśli zálecał, chwálił, grzech, niecnotę. kogo do tego námawiáiąc?

Paszkwilow, Xiąg, Kártek ięśli nie pisał szczypiąc innych klamliwie szkodliwie?

Ieśli sámego siebie płonnie, niewychwalił?

Ieśli chwalił álbo bronił grzech cudzy, lubo swoy własny?

Ieśli łáiał komu obelżywemi słowámi wspomináiąc mátkę, zowiąc go złodźieiem, zdraycą;

Tákowym sposobem z chorym uczynić Exámen, y kazdego według iego stanu, zabáwek wypytáć, rádząc się w tym dostátecznych Autorow.

PAnie Boże moy Wſzechmogący: Boże Oycze, Boże Synu, Pánie I E Z V Chryſte: Boże Duchu S. prawdźiwie od Bogá Oycá, y od Syná Bożego pochodzący, prawdźiwa y nierozdźielna Troyco przenáyświętſza, Boże moy iedyny, y Stworzyćielu moy. Mocno wierzę y wyznawam ćię Bogiem Prawdziwym moim, Miłuię ćię Bogá moiego y ſtworcę moiego, nád wſzytko dobro ná świecie, ze wſzytkiego ſercá moiego, ze wſzytkiey duſze moiey, ze wſzytkich śił moich, ze wſzytkich myśli moich: á żáłuię ſerdecznie, żem ćię kiedykolwiek Bogá moiego y ſtworcę moiego, nád wſzytkie dobro nayukocháńſzego, obráźił wſzelkiemi grzechámi moiemi, ták śmiertelnemi, iáko y powſzedniemi, od moiego vrodze-

nia,

nia, y rozumu wźięćia, áż do tego czásu.

Záłuię z cálego ſercá moiego, y zá te wſżytkie grzechy, ktorych, á bom ná przeſzłych Spowiedźiách zátáił, y onych nie ſpowiádałem ſię, ábom ich ćále zápomniał, y ktorych nie umiałem ſię ſpowiádáć, żá wſzytkie ogułem ſerdecznie żáłuię, nie dlá miłośći y pięknośći nieba, że ie dla grzechow utracam, nie dla boiáźni y okrutnych mąk piekłá, że ſobie ná nie przez ćięſzkie grzechy moie zárabiam; ále że ćię Panie Boże moy, nád wſzytko dobro ná świećie, y nád zdrowie moie miłuię, dla tego ſámego żal mi ſerdecznie, żem kiedykolwiek, przećiwko Przenayświętſżemu Máięſtatowi twoiemu, iákimkolwiek ſpoſobem zgrzeſzył, y ćiebiem Bogá moiego obráżił.

Niechcę ćię iuż nigdy żadnym

y naymnieyſzym grzechem moim Pánie Boże moy obráźić. ále y owſzem wſzelkie grzechy moie krwią właſną moią chcę zmázáć. Ze iednák niedoſyć uczyniłbym y tym ſpoſobem, zá wielkość nieprzeliczonych zbrodni moich, ućiekam ſię do niewinney męki y zasługi, Syná Bożego Páná IEZVSA Odkupićielá náſzego, ktory dla grzechow moich y wſzytkiego świátá, krew przenayświętſzą przy męce okrutney rozlał, y ná krzyżu okrutnie zámordowány umierał, Proſząc tegoż odkupićielá moiego; áby mi dla męki, y okrutney śmierći ſwoiey, wſzytkie grzechy moie odpuśćić miłośćiwie raczył.

I tę teráźnieyſzą chorobę moię, y wſzelkie dolegliwośći w teyże chorobie z ręki Oycowskiey Boga moiego mile przyimuiąc, offáruię ią ná wysławienie męki Zbáwićielá

moie-

moiego Páná IEZVSA, á ná do ſyć uczynienie zá grzechy moie, by mnie też iáko naydłużey chćiał mieć Pan moy, w tey y w ćiężſzey chorobie

Vćiekam ſię przytym y do przyczyny Nayświętſzey Pánny MARYEY Mátki niepokaláney Syná Bożego, y do przyczyny wſzytkich Swiętych Bożych, á oſobliwie Pátronow moich. N. N. proſząc ich o przyczynę zá mną, áby mnie Pan Bog nie kárał, y nie ſądził, wedle wielkośći grzechow moich, ále wedle wielkiego miłośierdźia ſwoiego. Boże bądz miłośćiw.

His vel ſimilibus dictis, det Abſolutionem: deinde accedat ad menſam, ubi Euchariſtiam poſuit, lauet manus, genu flectat, & dicto Confiteor &c. dicat Miſereatur tui. Indulgentiam. Accipit Sacramentum de vaſculo eleuat, & oſtendit infirmo dicens.

Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Domine non ſum dignus. &c.

Deinde dicat. Accipe Frater (vel Soror) viaticum Corporis Domini Noſtri Iesu Chriſti, qui te cuſtodiat ab hoſte maligno, & perducat in vitam æternam. Amen.

Vel aliter, ſi non periculoſe infirmatur. Corpus Dñi noſtri Iesu Chriſti &c.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum Spiritu tuo.

OREMVS.

DOmine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, fideliter deprecamur, vt accipienti fratri noſtro (vel Sorori noſtræ) Sacroſanctum Corpus Domini Noſtri Iesu Chriſti Filij tui, tam corpori, quàm animæ proſit in remedium. Qui tecum viuit & regnat in vnitate Sancti Spiritus Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Quod

Quod si cum alijs particulis reuertitur, dicat. Laudate Dominum de cælis.

Antiphona: O Sacrum conviviũ.

℣. Panem de cælo præstitisti eis.

℟. Omne delectamentum in se habentem.

OREMVS.

DEus qui nobiś sub Sacramento mirabili, passionis tuæ memoriam reliquisti, tribue quæsumus, ita nos corporis & sanguinis tui sacra mysteria venerari vt redemptionis tuæ fructum in nobis iugiter sentiamus. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Quod si infirmum in periculo vitæ cognouerit, hanc protestationem, si commodè poterit cum illo dicat.

A poniewaſz nie pewny ieſt czás y godziná wyśćia duſze moiey z ćiáłá moiego, pokim zdrowy ná zmysłách moich, biorę ná śiebie zbroię

wiáry S. Kátholickiey, Rzymskiey, przećiwko nieprzyiaćiołom moim dusznym y wszelkim ich pokusom; w ktorey to wierze S. Kátholickiey Rzymskiey iákom żył, ták y umieráć chcę, y prágnę, z tákowym wyznániem moim.

WIerzę y wyznawam, że Troycá przenayświętsza iest Bog nász Chrześćiáński, Bog Oćieć, Syn Boży, Duch S. trzy osoby, á ieden tylko Bog.

Wierzę y wyznawam, że Iezus Chrystus iest prawdźiwy Syn Boży, ktory dla nászego zbáwienia y od kupienia, począł się z Nayświętszey Maryey czystey Panny przez Duchá S. Stał się człowiekiem, národźił się, vmárł zá grzechy násze y zmartwychwstał. Tenże Iezus Chrystus, iest oraz Bogiem y człowiekiem, Sądźić będźie żywych y umárłych.

Wierzę

Wierzę y wyznawam że Duch S. ieſt Bog prawdźiwy, rowny w Boſtwie Bogu Oycu y Synowi Bożemu, pochodząc, ták od Bogá Oycá, iáko y od Syná Bożego. Tenże Duch S. w dźien Swiąteczny z ſtąpił ná Apoſtoły w ięzykách ogniſtych.

Wierzę y wyznawam że w Nayświętſzym Sákrámenćie ieſt prawdźiwe Ciało y Krew Páná Náſzego Iezusa Chryſtuſá, Syná Bożego.

Wierzę y wyznawam, że w Kośćiele świętym Kátholickim, ieſt ſiedm Sákrámentow, to ieſt, ſiedm znákow álbo ſpoſobow, ktoremi ludźie łáski Bożey doſtępuią. A te ſą Sákrámenta. Chrzeſt, Bierzmowánie, Nayświętſzy Sákráment Ciáłá y Krwie Chryſtuſowey, Pokutá, Oſtátnie S. Oleiem pomázánie. Kápłáńſtwo, y Małżeńſtwo.

Wierze y wyznawam, że Bog wſzechmogący, ktory ieſt we trzech oſo-

osobách ieden, złych, y w grzechu śmiertelnym bez pokuty y skruchy prawdźiwey, to iest, bez żalu serdecznego umieráiących, ogniem wiecznym w piekle kárże, á dobrym y pobożnym w Krolestwie niebieskim, wieczny żywot dáie.

Wierzę ná ostátek y wyznawam wszytko cokolwiek Kośćioł S. Kátholicki Rzymski wierzy y wyznawa, ktory to Kośćioł prawdźiwy, iest Zgromádzenie ludźi, Wiárę Chrystusową wyznawáiących, pod władzą y zwierzchnośćią Rzymskiego Biskupá, y Papieżá zostáiących.

A przytym wyznániu moim, mam nádźieię w tobie Boże moy, y w Męce niewinney Páná Iezusa Syná twoiego, że mi grzechy moie odpuśćisz, y dasz mi żywot wieczny.

Dźiękuięć przy tym Pánie Boże moy wszechmogący, zá wszytkie

tkie

tkie Dobrodźieyſtwá twoie widome, y niewidome, mnie grzeſznemu człowiekowi, od vrodzenia moiego, áż do dnia dźiśieyſzego dáne: A naywięcey zá to, żeś mię człowiekiem ſtworzył, żeś mię do wiáry S. Kátholickiey ſpowołał, żeś mię z ták wielu przygod, y grzechow wyrwał, żeś mi lubo nie godnemu y grzeſznemu człowiekowi, wſzelkie potrzeby duſzne, y ćieleſne iáko Oćiec nayłáskáwſzy obmyślał, przez cáłe to żyćie moie.

Dźiękuięć oſobliwym ſpoſobem zá to, żeś mię w wielu grzechách uwikłánego, nie záraz pieklem karał, áleś chćiał popráwy moiey, y przyprowádźiłeś mię do pokuty Swiętey y Spowiedzi, udźieláiąc mi ſię ułomnemu, y grzeſznemu człowiekowi, ták wiele rázy w Przenayświętſzym Sákrámenćie: zgołá zá wſzelkie łáski y Dobrodźieyſtwá

twoie

twoie, ták naywiękſze iáko y naymnieyſze, w tym żywoćie odebráne, z cáłego ſercá dźiękuięć Boże moy y ſtworzyćielu moy.

OSwiadczam ſię przytym y proteſtuię przed tobą Bogiem moim, iż o Wierze świętey Katholickiey Rzymskiey, żadney wątpliwośći nie mam, y nie tylko co oney przećiwnego wymowić, ále y pomyślić nie chcę. Ieślibym iednák przy skonániu moim, y osłabieniu śmiertelnym zmysłow moich, co przećiwko wierze S. y Kośćiołowi S. ábo wymowił, ábo pomyślił; oświadczam ſię, iż tego nigdy nie uczynię z rozmysłu moiego dobrowolnego, w czym rácz mię pośiláć przy oſtátnim skonaniu moim, Pánie Iezu Chryſte, Przez ćięſzkie skonánie twoie ná krzyżu.

Iezus, Iezus, Iezus, Iezus, Iezus, Zmiłuy ſię nádemną, bądź zemną:

Nay-

Nayświętsza Pánno ze wszytkiemi świętymi Anyołámi Duchámi niebieskiemi, tákże, ze wszytkiemi Swiętemi Bożymi, rácz teraz przybywáć ná rátunek duszy moiey, z ćiáłá moiego wychodzącey, y zá mną się przyczyniáć do Syná twoiego.

Pànie IEZU Chryste, przez gorzką mękę twoię, y okrutną, á ćięszką śmierć twoię, day lekkie wyśćie duszy moiey z tego ćiáłá.

Infirmo hæc puncta insinuari de-
Hęc Puncta *bent lentè.* Ante Confess:

MAsz mocno wierzyć y wyznawáć wszytkie Artykuły y táiemnice Wiáry S. Kátholickiey, ktore nam do wierzenia podáie Kośćioł święty Rzymski, Kátholicki, Apostolski, á choć być przy skonániu twoim, y ostátecznym wyśćiu dusze twoiey co przećiwnego czárt przeklęty zárzucał, masz odpowiádáć pokusom

kusom

kuſom iego; ták wierzę, y mocno trzymam, iáko wierzy y trzyma Kośćioł Boży; luboby ś też y niewiedźiał innych táiemnic.

Maſz teraz naywiękſzą miłość wzbudźić w ſobie ku Panu Bogu. Iuż teraz oddal od ſiebie myśli prozne, około domowych rządow, zábaw &c. álę wſzelką y wſzytkę myśl, y miłość twoię, obroć ku Pánu Bogu wſzechmogącemu, prágnąc go tą miłośćią miłowáć, ktorą miłośćią miłuią go wſzyſcy Swięći w niebie.

Maſz mieć gruntowną nadźieię w nieprzebránym miłośierdźiu Pána Iezusa Chryſtuſá: Ktory ieſt wielce dobry, wielce miłośierny, wielce lutośćiwy: á luboby ś był w naywiękſzych grzechách, ieżeli zá nie ſerdecznie żáłuieſz, tedyć wſzytkie grzechy, dla zasługi przenayświętſzey męki ſwoiey, y dla poważney przyczyny Nayświętſzey Maryey Panny

także

tákże y wſzytkich Swiętych odpuśći y domieśći ćię żywotá wiecznego. Maſz ſobie przypominác wſzytkie grzechy twoie y dawne idąc ná ſąd przed ſtráſznego Sędźiego, á maſz ſię onych doſtátecznie ſpowiádáć, y zá nie ſerdecznie żáłowáć, z miłośći prawdźiwey BOGA wſzechmogącego coś kiedykolwiek zgrzeſzył, przećiwko BOGU y bliźniemu twoiemu.

Abyś ſobie wſpomniał, on punkt paćierzá, ktory mowiſz, Odpuść nam winy naſze, iáko y my odpuſczamy winowáycom náſzym. A dla tego z cáłego ſercá dla miłośći Bożey, maſz odpuśćić wſzytkim nieprzyiaćiołom twoim, chceſzli, ábyć też Pan BOG odpuśćił wſzytkie grzechy twoie.

Maſz wſzytkich przeprośić, ieśliś kogo rozgniewał słowem, álbo ieśli z kim w gniewie zoſtáieſz; maſz przytym dłużnikom wſzytkim popłáćić

płáćić, czeládźi, robotnikom, y wſzytkich przeprośić.

Maſz ten bol twoy teráżnieyſzy, y tę chorobę, y nie wygodę w chorobie, y wſzelkie dolegliwośći ćierpliwie, znośić, ofiáruiąc to Pánu Iezusowi nádoſyć vczynienie zá grzechy twoie, zá ktore lepiey tu ná świećie máło co vćierpieć, niżeli ná onym świećie.

Ieślićby Pan Iezus w tey chorobie zfolgował, y dał ći przyść do zdrowia, maſz poſtánowić mocno u ſiebie więcey Páná Boga nie obrážáć grzechámi, ále poprawić żywotá twoiego.

Smierći ſię nie boy, bo ſię iey vchronić nie możeſz; kto ſię rodźi, vmrzec muśi; ſam Pan Iezus, Syn Boży będącBogiem umieráć muśiał; Nayświętſza Pánná umieráć muśiáłá, Swięći Páńſcy wſzyſcy vmieráli, y ty maſz vmrzeć: śmierći ſię tedy nie lękay, ále ſię ná nię dobrze przyotuy, iákom ći dał náukę. I-

I w tey chorobie lubo ſobie maſz życzyć zdrowia, y o nie Páná Bogá prośić, wſzákże maſz ſię zgadzáć z wolą Bożą. mowiąc: Niech ſię wola twoiá Pánie Boże nádemną ſtánie: Ieśli widźiſz Boże moy, że z tey choroby wſtawſzy mam ćię obrażáć śmiertelnie, wolę vmrzeć, niżeli raz ieden zgrzeſzyć: ieśli záś widźiſz że ſię mam polepſzyć y grzechow ſię chronić, proſzę ćię rácz mię do zdrowia pierwſzego przyprowádźić, ku chwale świętey twoiey.

Hæc & alia puncta lentè cum infirmo ſunt dicenda, quinimo & alia addes, cognito ſtatu infirmi.

Confeſſio ex[illegible]

ORDO EXTREMÆ VNCTIONIS.

Aſpergatur Cubiculum infirmi oſculetur infirmus Crucifixum, ſi vult confiteri, confiteatur: cæteri flexis geni-

genibus orent. Vide. Rub. in Ritu.

℣. Adiutorium nostrum in Nomine Domini:

℞. Qui fecit cælum & terram.

OREMVS.

INtroeat Domine Iesu Christe domum hanc, sub nostræ humilitatis Ingressu, æterna felicitas, serena lætitia, charitas fructuosa, sanitas sempiterna; effugiat ex hoc loco accessus dæmonum, adsint Angeli pacis, domumq́; hanc deserat omnis maligna discordia; Magnifica Domine super nos, Nomen Sanctum tuum, Et Benedic ✠ nostræ Conversationi, sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui Sanctus & pius es, & permanes cum Patre & Spiritu S. in sæcula sæculorum. Amen.

OREMVS.

ET deprecamur Dominum nostrum Iesum Christum, vt benedi-

nedicendo, benedicat ✠ hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum Cuſtodē, & faciat eos ſibi ſervire, ad conſiderandum mirabilia de lege ſua; avertat ab eis omnes contrarias poteſtates, eripiat eos ab omni formidine, & ab omni perturbatione; ac ſanos, in hoc tabernaculo cuſtodire dignetur. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus in ſæcula ſæculorum. Amen.

OREMVS.

EXaudi nos Domine Sancte Pater Omnipotens æterne Deus, & mittere digneris Sanctum Angelum tuum de cælis, qui cuſtodiat, foveat, protegat, viſitet, atq; defendat, omnes habitantes, in hoc habitaculo. Per Chriſtum Dominum. &c.

Confiteor dicatur. Miſereatur &c. Indulgentiam.

In

In Nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus Sancti ✠ Ex stinguatur in te omnis Virtus diaboli, per impositionem manuum nostrarum, & per invocationem omnium Sanctorum, Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, atq; omnium simul Sanctorum.

Deinde, intincto pollice in oleo Sancto infirmorum, in modum Crucis, inungit infirmum in partibus his infrascriptis, aptando proprio loco verba formæ, in hunc modum.

AD OCVLOS.

Per istam Sanctam unctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen.

AD AVRES.

Per istam Sanctam vnctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per auditum deliquisti. Amen.

AD NARES.

Per istam Sanctam vnctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per odoratum deliquisti. Amen.

AD OS, *Labijs Compressis.*

Per istam Sanctam vnctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per gustum & locutionem deliquisti. Amen:

AD MANVS.

Per istam Sanctam vnctionem ✠ & suam pijssimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per tactum deliquisti. Amen.

AD PEDES.

Per iſtam Sanctam vnctionem, ✠ & ſuam pijſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per greſſum deliquiſti. Amen.

AD LVMBOS.

Per iſtam Sanctam unctionem ✠ & ſuam pijſſimam miſericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per lumborum delectationem deliquiſti. Amen.

Feminæ ad Lumbos non vnguntur.

Kyrie eleiſon. Chryſte eleiſon.

Kyrie eleiſon. Pater noſter qui es in cælis &c,

℣ Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

℣. Salvum fac ſervum tuum.

℞. Deus meus ſperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de Sancto.

℞.

℟. Et de Sion tuere eum.
℣. Esto ei Domine turris fortitu-
℟. A facie inimici. (dinis
℣. Nihil proficiat inimicus in eo:
℟. Et filius iniquitatis non appo-
nat nocere ei.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum Spiritu tuo.

OREMUS.

DOmine Deus, qui per Apostolum tuum locutus es, infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in Nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei. Cura quæsumus Redemptor noster, gratia Sancti Spiritûs, languores isti-

us infirmi, eiusque sana vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis & corporis ab eo expelle, plenamque interiùs, ac exteriùs sanitatem misericorditer redde: Vt ope misericordiæ tuæ restitutus, ad pristina reparetur officia. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus in sæcula sæculorum. A.

OREMVS.

RESpice quæsumus Domine famulum tuum, N. in infirmitate sui corporis fatiscentem, & animam refove, quam creasti, ut castigationibus emendatus, se, tua sentiat medicina salvatum. Per Christum Dominum nostrum.

OREMVS

DOmine Sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam, ægris infundendo corporibus, facturam tuam multipli-

tiplici pietate custodis, ad invocationem tui Nominis, benignus assiste vt famulum tuum ab ægritudine liberatum, & sanitate donatum, dextera tua erigas, virtute confirmes, potestate tuearis, atq; Ecclesiæ tuæ Sanctæ, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Infirmo periclitanti hæc addes.

Zmiłuy się nádemną Boże moy według wielkośći miłośierdźia twoiego.

W tobie Pánie mam nádźieię, niech nie będę záwstydzony ná wieki.

W ręce twoie Pánie polecam duchá moiego, odkupiłeś mię Pánie Boże moy prawdźiwy.

Boże ku wspomożeniu moiemu pospiesz, Pánie ná rátunek moy przybądź.

Bądź

Bądź mi Pánie Boże, Bogiem y obrońcą moim, bądz mi twierdzą naymocznieyszą Pánie Iezu Chryste.

Boże bądź miłośćiw mnie grzesznemu, á dla miłośći twoiey nieskończoney, odpuść grzechy moie.

Naysłodszy Pánie Iezu Chryste, przez moc y zasługę przenayświętszey męki twoiey, przyimi mię do liczby wybránych twoich.

O Iezu, Iezu, nayukocháńszy, naylutośćiwszy, odkupićielu moy, ktory nie chcesz śmierći grzesznika, nie day mi wiecznie umieráć, przez miłość przenayświętszey Maryey Pánny Mátki twoiey.

Pánie Iezu Chryste, przyimi duszę moię w pokoiu, dla ktorey ták obfitą krew, przy nayświętszey męce twoiey wylałeś.

Márya Mátko miłośći, Mátko wszelakiey litośći, broń nas od czártá srogiego w godźinę skonánia nászego.

Swię-

Swięty Anyele Boży, teraz mi przybądź, Strożu moy naywiernieyſzy: odpądź odemnie wſzelkie pokuſzy czártowskie, á duſzę moię z ćiáłá wychodzącą, rácz ſtáwić przed Máieſtat Boski.

Wſzyſcy święći Anyołowie Duchowie niebieſcy, y wſzyſcy Swięći wybráni Páńſcy, á oſobliwie, ktorykołwiek podług możnośći, y ułomnośći moiey uczćiłem, álbo słuchaniem Mſzey S. álbo Spowiedźią y Kommunią Swiętą, przybywayćie ná rátunek duſzy moiey, przyczyniáiąc ſię zá nią do Bogá wſzechmogącego.

Nayświętſza Pánno ſtrzez ſercá moiego, Naysłodſzy Iezu nie wychodz z niego, áż do oddánia Duchá moiego.

Do Troyce nayświetſzey.

POkaż Boże Oycze niebieski, Oycow-

Oycowskie ſerce y miłośierdźie twoie, ktoryś nas ieſzcze nie zásłużonych uprzedźił w miłośierdźiu twoim dáiąc nam Zbáwićielá: y odkupićielá Syná twoiego, Páná Iezusa Zmiłuy że śię y nádemną według nieskończonego miłośierdźia twoiego.

Bądz mi naymiłośćiwſzy Iezu do końca Iezuſem, bądż lekárzem, y obroną, bądź Zbáwićielem, niechay w tym Naysłodſzym Imieniu Iezus przełamię wſzytkie śiły y pokuſy czártowskie.

Polecam śię tobie Duchu S. Pośćieſzyćielu, prawdźiwy Náwiedźićielu duſz ludzkich, bądź mi w ſmutkách teráżnieyſzych moich pośćieſzyćielem, w trwogách rożnych duſzy moiey, rácz mię náwiedźić, w bolách rácz mię ochodźić.

Nayświętſza Panno Marya, Swięta Anno, Swięty Wáwrzyńcze,

Swię-

Swięći Dźieśięć Tyśięcy Rycerzow Chrystusowych, Swięty Oycze y Pátryárcho Benedykćie Swięty, ze wszytkiemi Swiętymi Zakonu twoiego. Swięty Pátronie moy, *vel* Pátronko. N. Przyczynćie się zá mną do Bogá wszechmogącego, áby mię vczynił uczestnikiem chwały niebieskiey z Wámi, ktory mię ták wiele rázy czynił uczestnikiem odpustow Swiętych, przy Vroczystościách wászych.

Niechże nie idą w zápomnienie Pánie Boże moy wszechmogący, zasługi świętych wybránych twoich, ále zá ich przeważną przyczyną, niech dostąpię odpuszczenia grzechow, y żywotá wiecznego. Amen.

Konáiącemu woáy do uchá głośno, IEZVS; by też y poskonániu, gdyż po wszytkich zmysłách ludzkich, zmysł słuchu nie rychło obumiera.

Przy-

Przydayyte modlitewke z odpustámi S. Augustyná, o wszytkich Artykulách meki Chrystusowey, bárzo potrzebną vmieráiącemu.

PAnie Iezu Chryste, ktory dla odkupienia Swiátá, raczyłeś się národźić, byłeś obrzezány, od Zydow wzgárdzony, od Iudaszá zdraycę pocáłowániem wydány, powrozámi związány, iáko báránek niewinny ná śmierć prowádzony, bluźnierstwy nie podćiwemi u Annaszá, Káiphaszá, Piłatá, y Herodá sromotnie zelżony, od fałszywych świádkow oskárżony, biczmi srogiemi y rożnym náygráwániem utrapiony, plwoćinámi uplwány, Cierniem ukoronowány, policzkámi ná twárzy S. ubity, trzćiną w głowę tłuczony, Oczy záwiązáne, y twarz zásłonioną miałeś, z szat obnáżony, do Krzyżá okrutnie gwozdźiámi przy-

bity

bity, z Krzyżem wzgorę podnieśiony, miedzy łotrow policzony, żołćią przykrą z octem poiony, włocznią áż do ſercá zrániony. Ty tedy Pánie Iezu Chryſte, przez te przenayświętſze męki twoie, ktore ia niegodny rozpámiętywam, y przez nayświętſzy Krzyż twoy, y śmierć twoię, wybaw mię ſługę twoiego N. od mąk piekielnych, á rácz mię domieśćić chwały wieczney, ktorey domieśćiłeś łotrá z tobą wiſzącego na Krzyżu; ktory z Oycem y z Duchem S. żyieſz y kroluieſz ná wieki wiekow Amen.

Przydayyte Modlitewke.

O Pánie Iezu Chryſte, proſzę ćię przez onę gorzkość, ktorąś dla mnie nędznego człowieká poniosł ná Krzyżu, zwłaſzczá kiedy nayświętſza Duſzá twoiá wyſzłá z błogosłáwionego Ciałá twoiego, zmiłuy ſię

nád ubogą duszą moią, kiedy z ćiáłá mego wychodźić będźie, á záprowadz ią do żywotá wiecznego. A.

ORDO
Commendationis Animæ.

Sacerdos, accensâ candelâ, genibus flexis cum omnibus Circumstantibus breues Litanias deuotè recitet in hunc modum.

KYrie eleison. Chryste eleison. Kyrie eleison.

Sancta MARIA Ora pro eo.
Omnes Sancti Angeli & Archangeli, Orate pro eo.
Sancte Abel, Ora pro eo.
Omnis Chorus iustorũ, Ora pro eo.
Sancte Abraham, Ora pro eo.
Sancte Ioannes Baptista, Ora pro eo.
Omnes S. Patriarchæ & Prophetæ, Orate pro eo.
Sancte Petre, Ora pro eo.

San-

Sancte Paule, Ora pro eo.
Sancte Andrea, Ora pro eo.
Sancte Ioannes, Ora pro eo.
Omnes Ss. Apost: & Evang: Orate.
Omnes Ss. Discipuli Dñi, Orate pro.
Omnes Ss. Innocentes, Orate pro.
Sancte Stephane, Ora pro eo.
Sancte Laurenti, Ora pro eo.
Omnes Ss. Martyres, Orate pro eo.
Sancte Sylvester, Ora pro eo.
Sancte Gregori, Ora pro eo.
Sancte Augustine, Ora pro eo.
Omnes Ss. Pont: & Conf: Orate.
Sancte Pater Benedicte, Ora pro eo.
Sancte Pater Benedicte, Ora pro eo.
Sancte Pater Benedicte, Ora pro eo.
Sancte Francisce, Ora pro eo.
Omnes Sancti Monáchi & Eremitæ,
Orate pro eo.
Sancta Maria Magdalena. Ora pro eo
Sancta Lucia, Ora pro eo.
Omnes Sanctæ Virgines & Viduæ,
Orate pro eo.

Omnes Sancti & Sanctæ Dei. Intercedite pro eo.
Propitius esto, Parce ei Dñe.
Propitius esto, Libera eum.
Propitius esto, Libera eum.
Ab ira tua, Libera eum.
A periculo mortis, Libera eum.
A mala morte, Libera eum.
A pænis inferni, Libera eum.
Ab omni malo, Libera eum.
A potestate diaboli, Libera eum.
Per Nativitatem tuam, Libera eum.
Per Crucem & Passionem tuam, Libera eum.
Per Mortem & Sepulturam tuam, Libera eum.
Per gloriosam Resurrectionem tuã, Libera eum.
Per admirabilem Ascensionem tuam, Libera eum.
Per gratiam Spiritus Sancti Paracleti, Libera eum.
In die Iudicij, Libera eum.

Pecca-

Peccatores, Te rogamus audi nos.
Vt ei parcas, Te rogamus audi nos.
Kyrie eleiſon. Chryſte eleiſon.
Kyrie eleiſon.

Deinde cum in agone ſui exitûs anima luctatur, dicantur ſequentes Orationes.

ORATIO.

PRoficiſcere anima Chriſtiana de hoc mundo, in Nomine DEI Patris omnipotentis, qui te creavit: In Nomine IESU Chriſti Filij DEI viui, qui pro te paſſus eſt, In Nomine Angelorum, & Archangelorum; In Nomine Thronorum & Dominationum; In Nomine Principatuum & Poteſtatum: In Nomine Cherubim & Seraphim: In Nomine Patriarcharum & Prophetarum; In Nomine Sanctorum Apoſtolorum & Evangeliſtarum: In Nomine Sanctorum Martyrum & Confeſſorum:

In Nomine Sanctorum Monachorum, & Eremitarum: In Nomine Sanctarum Virginum, & omnium Sanctorum & Sanctarum Dei hodie ſit in pace locus tuus, & habitatio tua in ſancta Sion. Per eundem Christum Dominum noſtrum. ℟. Amen.

ORATIO.

DEus miſericors, Deus clemens, Deus, qui ſecundum multitudinem miſerationum tuarum, peccata pænitentium deles & præteritorum criminum culpas venia remiſſionis evacuas: reſpice propiti⁹ ſuper famulum tuum N. & remiſſionem omnium peccatorum ſuorum tota cordis confeſſione poſcentem, deprecatus exaudi. Renova in eo pijſſime Pater, quidquid terrenâ fragilitate corruptum, vel quidquid diabolica fraude violatum eſt; & vnitati corporis

Eccle-

Ecclesiæ membra redemptionis annecte; miserere Domine gemituum, miserere lachrimarum eius, & non habentem fiduciam, nisi in tua misericordia ad tuæ Sacramentum reconciliationis admitte. Per Christum Dominum nostrum ℟. Amen.

COmmendo te omnipotenti DEo, charissime frater, & ei, cuius es creatura, committo; ut cùm humanitatis debitum morte interveniente persolveris, ad Auctorem tuũ, qui te de limo terræ formauerat, revertaris. Egredienti itaq; animæ tuæ de corpore splendidus Angelorũ cætus occurrat, iudex Apostolorum tibi Senatus adveniat; candidatorum Martyrum triumphator Exercitus obviet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet; iubilantium te Virginum chorus excipiat: & beatæ quietis, in sinu Patriarcharum te complexus astringat; mitis

atq; festivus Christi Iesu tibi aspe-
ctus appareat, qui te inter assistentes
sibi iugiter interesse decernat. Ignores
omne quod horret in tenebris,
quod stridet in flammis, quod cruciat
in tormentis; Cedat tibi teterrimus
sathanas cum satellitibus suis: in
adventu tuo te comitantibus Angelis
contremiscat, atq; in æternæ noctis
chaos immane diffugiat. Exurgat
Deus, & dissipentur inimici eius, &
fugiant, qui oderunt eum à facie eius:
sicut deficit fumus deficiant, sicut
fluit cera à facie ignis; sic pereant
peccatores à facie Dei. & iusti
epulentur, & exultent in conspectu
Dei: Confundantur igitur & erubescant
omnes tartareæ legiones, &
ministri sathanæ iter tuum impedire
non audeant; Liberet te à cruciatu
Christus, qui pro te Crucifixus est;
Liberet te ab æterna morte Christus,
qui pro te mori dignatus est; Con-

stitu-

ſtituat te Chriſtus Filius Dei vivi intra paradiſi ſui ſemper amæna virentia, & inter oues ſuas, te verus ille Paſtor agnoſcat; Ille ab omnibus peccatis tuis te abſolvat, atq; ad dexteram ſuam, in electorum ſuorum, te ſorte conſtituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præſens ſemper aſſiſtens, manifeſtiſſimã beatis oculis aſpicias veritatem, Conſtitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis Divinæ dulcedine potiaris, in ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

ORATIO.

SVſcipe Domine ſervum tuum in locum ſperandæ ſibi ſalvationis, à miſericordia tua. ℞. Amen.

Libera Domine animã ſervi tui, ex omnibus periculis inferni, & de laqueis pœnarum & ex omnibus tribulationibus. ℞. Amen.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Enoch, & Eliam, de communi morte mundi. ℟. Amen

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Noe de diluvio. ℟. A.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Abraham de Vr Chaldæorum. ℟. Amen.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Iob de passionibus suis. ℟. Amen.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Isaac de hostia & de manu Patris sui. ℟. Amen.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Loth de Sodomis, & de flamma ignis, ℟. Amen.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Moysen de manu Pharaonis Regis Ægyptiorum. ℟. A.

Libera Domine animã servi tui, sicut liberasti Danielem de lacu leonum. ℟. Amen.

Libe-

Libera Domine animã ſervi tui, ſicut liberaſti tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu Regis iniqui. ℟. Amen.

Libera Domine animã ſervi tui, ſicut liberaſti Suſannam de falſo crimine. ℟. Amen.

Libera Domine animã ſervi tui, ſicut liberaſti David, de manu Regis Saul. ℟. Amen.

Libera Domine animã ſervi tui, ſicut liberaſti Petrum & Paulum de carceribus. ℟. Amen.

Et ſicut Beatiſſimam Theclam Virginem & Martyrem tuam, de tribus atrociſſimis tormentis liberaſti, ſic liberare digneris, animam huius ſervi tui, & tecum facias in bonis congaudere cæleſtibus. Amen.

ORATIO.

COmmendamus tibi Domine animam famuli tui N. preca-

murq; te Domine Iesu Christe, Salvator mundi, ut propter quā ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum sinibus, insinuare non renuas. Agnosce Domine creaturam tuam, non à dijs alienis creatam, sed à te solo Deo vivo & vero: quia non est alius Deus præter te, & non est secundum opera tua, Lætifica Domine animam eius in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum eius antiquarum, & ebrietatum, quas suscitavit furor, seu fervor, mali desiderij; licet enim peccaverit, tamen Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum non negauit, sed credidit, & zelum Dei in se habuit, & Deum, qui fecit omnia, fideliter adoravit.

OREMVS.

DElicta iuventutis, & ignorantias eius, ne memineris Domine, sed secundum magnam misericordiam

am tuam, memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collætentur illi Angeli. In Regnum tuum Domine servum tuum suscipe; suscipiat eum Sanctus Michael Angelus Dei, qui militiæ cælestis meruit Principatum. Veniant illi obviam Sancti Angeli Dei & perducant eum in Civitatem cælestem Ierusalem. Suscipiat eum Beatus Petrus Apostolus, cui à Deo claves regni cælestis traditæ sunt. Adiuvet eum S. Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electionis. Intercedat pro eo Sanctus Ioannes, electus Dei Apostolus, cui revelata sunt secreta cælestia; Orent pro eo, omnes Sancti Apostoli, quibus á Domino data est potestas ligandi atq; solvendi. Intercedant pro eo omnes Sancti, & electi Dei, qui pro Christi Nomine tormenta in hoc sæculo sustinuerunt, ut vinculis car-

nis exutus, pervenire mereatur ad gloriam, Regni cæleſtis, præſtante Domino noſtro Iesu Chriſto. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat in ſæcula ſæculorum. ℟. A.

Mowić przy Chorym, głośno y wyráżnie z ludzmi przytomnemi, zwłaſzcza proſtymi, Páćierz: ktory częśćią offiárowáć zá chorego, częśćią ludźie prośći tym ſpoſobem uczyć ſie będą Páćierzá, częśćią że też Chory, ten Páćierz, nie bez pożytku duſzneg o mowić będzie.

Wyráźnie tedy kłádąc ná ſiebie znák Krzyżá S. y ludźi náucżáiąc mowić. W imię Oycá, y Syná, y Duchá Swiętego, Amen.

OYcze náſz, ktoryś ieſt w Niebieśiech, święć ſię Imię twoie; Przydź Kroleſtwo twoie: bądź wola twoiá, iáko w niebie ták y ná źiemi. Chlebá náſzego powſzedniego day

nam

nam dźiśia; y odpuść nam winy náſze, iáko y my odpuſzczamy winowáycom náſzym. Y nie w wodź nas ná pokuſy: Ale nas zbaw odezłego Amen.

Zdrowáś Marya łáski pełná, Pan z tobą, błogosłáwionáś ty miedzy niewiáſtámi, y błogosłáwion owoc żywotá twoiego Iezus. Swięta Marya Matko Boża modl ſię zá námi grzeſznemi, teraz, y w godźinę śmierći náſzey. Amen.

Wierzę w Bogá Oycá wſzechmogącego Stworzyćielá niebá y źiemie: Y w Iezusa Chryſtuſá Syná iego iedynego Páná náſzego: ktory ſię począł z Duchá Swiętego: národźił ſię z Maryey Dźiewice: umęczon pod Pońtskim Piłatem; uKrzyżowan, umárł, y pogrzebion: zſtąpił do piekłow, trzećiego dniá zmartwychwſtał: wſtąpił ná niebioſá, śiedźi ná prawicy Bogá Oycá

wszechmogącego, ztámtąd ma przyść sądźić żywych y umárłych. Wierzę w Duchá Swiętego, święty Kośćioł powszechny, Swiętych obcowánie: grzechow odpuszczenie, Ciáłá zmartwychwstánie: y żywot wieczny. Amen.

Dźiesięćioro Boże Przykazánie.

I. Wierz w Bogá iednego.
II. Nie bierz nádaremno Imienia iego.
III. Swięć Swięta Niedźielę.
IV. Czći Oycá twoiego y Mátkę twoię.
V. Nie zabiiay.
VI Nie cudzołoż.
VII Nie krádni.
VIII. Nie świadcż fałszu żadnego.
IX. Nie pożądaj żony bliźniego twoiego.
X. Ani żadney rzeczy iego, chcesz li zbáwion bydź.

Siedm Kośćiołá powszechnego Sákrámentow.

1. Chrzest. 2. Bierzmowánie. 3. Nayświetszey Sákráment Ciáłá y Krwie Chrystusá Páná. 4. Pokutá. 5. Ostatnie Oleiem S. pomazánie. 6. Kápłáństwo. 7. Małżeństwo.